

Norsk institutt for vannforskning

NOTAT

30. januar 2023

Mottakere:	Statsforvalteren i Vestfold og Telemark v/Pernille Bechmann
Utarbeidet av NIVA v/:	Asle Økelsrud
Kvalitetssikret av:	Morten Jartun
Kopi:	Notodden Lufthavn
Journalnummer:	0025/23
Prosjektnummer:	220187
Distribusjon:	Åpen

Sak: Sedimentundersøkelser i forbindelse med planlagt utfylling i Heddøla ved Notodden Lufthavn

NIVA utførte i september 2022 en undersøkelse av et utvalg miljøgifter i sedimenter i Heddøla på oppdrag fra Notodden Lufthavn AS. Notodden Lufthavn var pålagt av Statsforvalteren i Vestfold og Telemark (SFVT) å initiere en undersøkelse av miljøgiftkonsentrasjoner i forkant av planlagt utfylling i Heddøla. NIVA utarbeidet følgende rapport etter undersøkelsen: Økelsrud, A., 2022. Notodden Lufthavn - Sedimentundersøkelser i forbindelse med planlagt utfylling i Heddøla. NIVA-rapport nr. 7787-2022.

SFVT hadde følgende merknader til rapporten: Prøvetakingen er ikke utført i henhold til Miljødirektoratets veileder M-350 og Statsforvalterens veiledning til søknadsskjema, da det vil være krav om minimum tre prøvestasjoner innenfor tiltaksområdet på størrelse med det omsøkte areal for utfylling. Videre at det er usikkerhet om benyttet prøvetakingsmetodikk sikrer representativitet med tanke på tap av finstoff (der forurensing i størst grad er bundet).

NIVAs faglige begrunnelse og vurdering som tillegg til rapport:

Avvik fra veileder M-350 og Statsforvalterens veiledning til søknadsskjema når det gjelder antall prøvetakingsstasjoner ble gjort utfra en vurdering av at planlagt utfylt areal elvebunn er marginalt større enn areal for små tiltak $<1000 \text{ m}^2$. I vår undersøkelse ble det samlet inn prøver fra en stasjon oppstrøms, en stasjon nedstrøms og en stasjon midt i tiltaksområdet. Hver stasjon består av fire delprøver som er slått sammen til en blandprøve. Etter samtale med SFVT og utfyllende informasjon fra Notodden lufthavn ser vi at oppgitt areal er noe større en det som er beskrevet i rapporten og det NIVA gikk ut fra i innsamlingen. Det reelle arealet på elvebunn som berøres av utfylling er 3487 m^2 . Dette er likevel i nedre sjikt av det som betegnes som mellomstore tiltak (M-350). Stasjonen med fire delprøvepunkter er plassert sentralt i det planlagt utfylte området, og blandprøven anses å representere dette tiltaksområdet godt.

NIVA foretok en rekke vurderinger under selve innsamlingen, både med tanke på sikkerhet og hensiktsmessig innsamling av representative prøver. Bruk av båt var opprinnelig planlagt, men pga.

lav vannføring og kun 40-50 cm dyp i tiltaksområdet, ble det bestemt å vade ut i elva. Bruk av båt ble vurdert som sikkerhetsmessig ugunstig da det var vanskelig tilkomst fra land og faren for å kjøre seg fast i sandbanker var stor. Det var også et forholdsvis begrenset tidsvindu for prøvetaking ved stasjonen plassert rett utenfor lufthavnen, da rullebanen måtte stenges. Opprinnelig plan var å samle inn sediment med van Veen grabb fra båtripa, noe som er uhensiktsmessig ved vading på grunt vann, da denne trenger en viss fallhøyde og vanndyp for å løse ut skikkelig. Van Veen-grabben er også tung å manøvrere stående i elv. Prøvene ble derfor samlet inn direkte i prøveemballasjen (glass). Usikkerheten i denne prøvetakingsmetodikken ligger i at man kan miste noe finstoff, men det gjelder også ved bruk av grabb, så dette anses ikke som en stor usikkerhet i dette tilfellet.

Vi mener at prøveinnsamlingen, til tross for små avvik fra veilederen, er både representativ og at metoden er reproducerbar gitt bruk av fire underprøver fra hver stasjon. Ved å samle inn prøver oppstrøms og nedstrøms tiltaksområdet vil tiltaket også få en bedre «førsituasjon» ved eventuelle vurderinger under og etter selve utfyllingstiltaket. Vi observerer en svak økende andel finstoff nedstrøms, men i dagens situasjon en relativt beskjeden økning i konsentrasjonen av målte miljøgifter, som ligger opptil hva som anses som referanseverdier i området.

Med hilsen

Asle Økelsrud, prosjektleder

Morten Jartun, forskningsleder

